

החלטות וועדת המיבנים

והמכון; כן חשוב הדבר שקיצוב המנות לקבוצות השונות יהיה קל ומדויק ככל האפשר.

3. הגשת מזון מרוכז במכון ללא קיצוב בהתאם להנבה (ללא הגבלה) — פירושו ביזבז חמור של מזון.

4. במכון מטיפוס שדרת-דג שוהה הפרה כ-12 דקות (בממוצע), ובהתאם לכך יש לקצוב לפרות גבוהות תנובה כ-2 ק"ג מזון מרוכז לכל חליבה; מנה כזו תיאכל בנחת על ידי רוב הפרות בשעת שהייתן במכון.

5. המיתקן שבמכון, שיותאם מבחינה טכנית לקיצוב מנות כנ"ל של מזון מרוכז לצורותיו השונות — כתערובת בתפוזות, או בצורת כופ-תיות.

קירור

1. משק, המשווק כ-3000 ליטר ביום, עליו להקפיד על העברת החלב למחלבה מדי יום ביומו — למען לא ייפגע טיב החלב וכן לשם צימצום ההשקעה במיתקן הקירור.

2. כושר הקיבול המינימאלי של מיכל הקירור צריך להיות מותאם לתנובת העדר הגבוהה ביותר תוך יממה וחצי.

3. יש להרשות למשקים בעלי עדרים קטנים להוביל את החלב למחלבה פעם ב-2 ימים. כושר הקיבול של מיכל הקירור במשק כזה, שיותאם לתנובה כוללת של 3 ימים.

4. נבדקים כיום מיתקנים חדשים לקירור החלב ולאחסנתו. בגבעת-ברנר משתמשים במצנן לוחות; במשקים מסויימים עם מיכלי קירור נעזרים בטארמוס לצורך אחסנת חלב.

5. משק המייצר למעלה מ-3000 ליטר חלב ביום, חייב להתקין שני מיכלים לאחסנת החלב.

מיבני השירותים למכון החליבה

1. חדרי-מכונות; 2. מחסן חלפים שונים וכלים; 3. חדר מזכירות; 4. מקלחת ומלתחה לבגדי העובדים; 5. בית-שימוש.

ב-22.8.65 התקיימה ישיבת הוועדה בהשתתפותם של: עקיבא אבני, חי הברוך, יוחנן האוזמן ואפרים שמאראגד. להלן מובאות ההחלטות שנתקבלו בישיבה זו.

עקרונות בתיכנון מכון חליבה

1. תיכנון המכון צריך להיות מכוון לכך שהעבודה במשמרת חליבה אחת לא תארך למעלה מ-3 שעות; הארכת זמן העבודה מעל לנ"ל פוגעת בטיב החליבה.

2. ההספק לעובד הוא 25 פרות לשעה (נטו), לא כולל סידורים שונים. הספק ממוצע זה, יש לראותו כנורמה לגבי מכוני החליבה לטיפוסיהם השונים.

3. החליבה — שתבוצע אך ורק ע"י עובדים מנוסים. ביצוע החליבה ע"י חולב אחד מנוסה בעזרת עוזר, או כוחות עבודה בלתי מנוסים, עלול לגרום לנזקים לעדר ולרמת הייצור.

4. כל קבוצה של פרות שעומדת להיחלב, שלא תהיה מוטרדת למעלה מ-1¼ שעה; בכלל זה גם הבאת הפרות לחצר ההמתנה והחזרתן לרפת, או לסככה.

5. גודל קבוצת הפרות בחצר ההמתנה ייקבע בהתאם לכושר קיבולו של המכון; כך, למשל, במשק שלרשותו מכון עם 6 יחידות חליבה, יהיה גודל קבוצת הפרות 60 ראש. קבוצת פרות בגודל זה תאפשר חיסכון בהולכת הפרות וביצוע תקין של החליבה בהתאם לעקרונות שנקבעו לעיל.

6. שטח חצר ההמתנה, שיהיה מותאם לגודל קבוצת הפרות, לפי מיכסה של 1.6 מטר מרובע לראש בעדר חסר-קרניים.

הגשת תערובת במכון

1. להגיש מזון מרוכז במכון החליבה, או לא להגיש — זוהי שאלה שיש להכריע בה מבחירת מימשק הענף; לגבי ביצוע החליבה וטיבת אין בכך חשיבות מיוחדת.

2. כל מיתקן לחלוקת המזון המרוכז במכון, צריך לאפשר שמירה נוחה על גיקיון המזון

הדרושה השתלמות לבוקרים?

נשאלת השאלה אם עובדי הענף בארצנו הם בעלי יידע מספיק כדי התמודדות בכל החידודים שים שאנו עומדים לפניהם. הסקר ברפתים שנערך לפני זמן-מה הוכיח שאמנם מוצדק החשש לגבי הכשרתם הבלתי מספיקה של רבים מבין בוקרינו. עובדה זו מתבלטת באופן מיוחד לאור התרחבות יחידת העדר. לכאורה צריך היה לצפות שעדר בן 200 חולבות יהיה ריווחי יותר מעדר בן 100 פרות. אולם מהסקר הנ"ל למדנו שדווקא בעדרים הגדולים בלטו באופן מיוחד חוסר היעילות במימשק, בהזנה וכו'. אפשר להניח שעדר עם 100 חולבות אפשר היה לקיים ביעילות בכוח הניסיון שנרכש עד עתה ע"י העובדים, מה שאין כך לגבי עדרים שגדלו כפלי-כפליים. עדרים גדולים מסוג זה זקוקים לעובדים בעלי יידע רחב בכל סעיפי המקצוע, ועליהם להיות בעלי כושר קליטה ואוריאנטציה מהירה בכל הבעיות שמתעוררות.

כיום אנו עדים לתקלות החמורות בענף מחמת מחלות העטין, תמותת וולדות, אי-פוריות ועוד. יציאת הפרות בשיעורים כה גדולים וכניסת מבכירות במספרים כה גבוהים משוות לרפת את האופי של תחנת רכבת; ולא מעטים המקרים כשמספר המבכירות הנכנסות לעדר, אין בכוחן למלא את מקום הפרות היוצאות. יתכן שמחזור כה ער במצאי (אינבאנטאר) החי היה מתקבל על הדעת אילו נעשה הדבר תוך מגמה של השבחה ושיפור מצבו הכלכלי של הענף. אולם למעשה יש לראות תופעה זו של "גדידת" הבהמות כתוצאה של חוסר ברירה; כל בוקר, יש באפשרותו להצביע על מספר לא קטן של פרות משובחות שנפסדו מחמת מחלות עטין, עקרות וכדומה.

הבעיות שהועלו כאן מחייבות, בראש וראשונה, צוות עובדים יציב, מנוסה ובעל יידע רב — לא רק לגבי בעיות נכבדות אלא גם לגבי דברים ותופעות שנראים לכאורה פשוטים וקלי-ערך. ארשה לעצמי להצביע על תופעה קלת-ערך כביכול שעלולה לחבל די קשה בפריון

ענף הבקר הוא כנראה הענף השמרני ביותר בענפי החקלאות האחרים. עד לפני שנים אחדות היינו צמודים לשרפרפים וחלבנו ביד, בה בשעה שבענפי השדה כבר השתלט המיכון בשלבי המודרניים.

יתכן שהפיגור הזה במיכון מוצדק במהותו השמרנית של הענף; הרי אין הפרה, ובייחוד פרת החלב, כה נוחה לטיפול מיכאני כפי שזה אפשרי לגבי העבודה הטיפול בגידולי השדה. ובכל זאת התקדמנו במידה לא קטנה בביצוע העבודה גם בענף הבקר; די שנסקור את השינוי שחל בשטח החליבה במכונה; לא רק במשקים הקיבוציים חולבים אך ורק במכונות, אלא גם במשקים המושביים, ואף אצל בעלי יחידות עדר קטנות ביותר, אין נזקקים עוד לחליבה ביד.

שינוי גדול חל בשנים האחרונות גם בהזנת עדרי הבקר; המזון המרוכז מהווה 65%—80% מהתפריט הכולל, והוא רובו ככולו מתוצרת חוץ; מתקבל הרושם שהפרה שלנו כאילו מנרתקת לגמרי מקרקעות המשק, ולא די בזה, הואיל וישנם אנשי-מדע בארצנו הטוענים שהגיע הזמן לשחרר לחלוטין את פרותינו מהנוהג הנפסד של העלאת גרה ולהזינה לפי שיטות מודרניות של המאה ה-20... במזון מרוכז בלבד.

גודל המכון

הוחלט לשלוח שאלון לכל המשקים שמשתמשים במכון חליבה עם 9 יחידות עבודה כדי לרכז נתונים מהניסיון שלהם. חומר זה, לאחר שיסוכם, יישמש יסוד לקביעת היקף מכון החליבה הרצוי. לעת-עתה ממליצה הוועדה על מכון חליבה עם 6 יחידות כעל מכון הרצוי ביותר. משק בעל עדר גדול, הזקוק ל-12 יחידות חליבה, מר טב שיקים שני מכונים בשני מבנים נפרדים. סיכום סופי בשאלה זו ייערך, כאמור, לאחר עיון וביורר בתוצאות הניסיון שהושגו עד עתה במשקים שונים.

התאחדות מגדלי בקר

הוועדה למיבנים וציוד

ת"א, אוגוסט 1965